

РЭКРЭАЦЫЙНАЕ ВУЧЭБНАЕ ЗАДАННЕ ЯК КАНТЭНТ ДРУКАВАНАГА ПЕРЫЯДЫЧНАГА ВЫДАННЯ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

С. В. Зелянко

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт,
бул. Кальварыйская, 9, 220004, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь,
siarhejzelianko@gmail.com*

У артыкуле разглядаюцца рэкрэацыйныя вучэбныя заданні, якія выкарыстоўваюцца ў якасці медыйнага кантэнту дзіцячых перыядычных выданняў. Выяўлены і класіфікаваны тыпы рэкрэацыйных вучэбных заданняў у дзіцячых перыёдыцы. Вызначаны і апісаны функцыянальныя і змястоўныя характарыстыкі падобнага кантэнту.

Ключавыя словы: рэкрэацыйнае вучэбнае заданне; дзіцячая перыёдыка; кантэнт; выданні для дзяцей; медыя.

RECREATIONAL EDUCATIONAL TASK AS THE CONTENT OF A PRINTED PERIODICAL FOR CHILDREN

S. V. Zelianko

*Belarusian State University,
9, Kalvariyskaya Str., 220004, Minsk, Republic of Belarus
Corresponding author: S. V. Zelianko (siarhejzelianko@gmail.com)*

The article examines recreational educational tasks that are used as media content of children's periodicals. The types of recreational educational tasks in children's periodicals were identified and classified. Functional and substantive characteristics of similar content are defined and described.

Key words: recreational educational task; children's periodical; content; publications for children; media.

Дзіцячыя перыядычныя выданні для малодшых школьнікаў у значнай ступені адрозніваюцца ад друкаваных медыя, якія прызначаны для дарослай чытацкай аўдыторыі. Комплекс інфармацыйна-змястоўных,

жанрава-кампазіцыйных, камунікатыўна-рытарычных, функцыянальна-інтэнцыянальных, аздабленча-дызайнерскіх і іншых адрозненняў дзіцячых і дарослых сродкаў масавай інфармацыі апасродкуецца ўзроставымі псіхафізічнымі асаблівасцямі дзяцей 6–11 гадоў. Адной з самых яркіх асаблівасцей кантэнту дзіцячых перыядычных выданняў з’яўляецца наяўнасць даволі вялікага аб’ёму рэкрэацыйных матэрыялаў, якія, як і ў дарослай перыёдыцы, павінны ствараць умовы «для адпачынку, цікавага правядзення вольнага часу, прыемнага запаўнення вольнага часу, зняцця стомленасці і напружання, аднаўлення і ўмацавання душэўнага спакою і раўнавагі» [1, с. 80]. Аднак трэба заўважыць: акрамя забаўляльна-гульнёвага пачатку рэкрэацыйны медыякантэнт у якаснай дзіцячай прэсе, што прэвалюе ў сродках масавай інфармацыі, прызначаных для дарослай аўдыторыі, а таксама ў дзіцячых перыядычных выданнях, рэдакцыі якіх у мэтах камерцыялізацыі вытворчасці схіляюцца да спрашчэння кантэнту, яго таблідызацыі, мае важкі выхаваўча-адукацыйны патэнцыял, выконвае дыдактычную функцыю, стварае спрыяльныя ўмовы для ўсебаковага інтэлектуальнага развіцця дзіцяці. У гэтым кантэксце медыядаследчыца дзіцячых сродкаў масавай інфармацыі С. В. Харытонава справядліва адзначае: «Калі перыёдыка для дзяцей жадае мець эрудзіраванага чытача, яна сама павінна прышчапляць яму пэўныя веды, павышаць культурны ўзровень чытацкай аўдыторыі, развіваць жанравую і тэматычную структуру кожнага выдання, адпавядаць псіхалагічнаму ўзроўню развіцця сучаснага інтэлектуальнага чытача, адмаўляючыся ад прыёмаў знарочыстага спрашчэння паняццяў, сэнсаў» [2, с. 39]. Падкрэслім, што асноўным спажывцом дзіцячай прэсы з’яўляецца, зразумела, дзіцячая аўдыторыя, аднак рашэнне аб набыцці таго ці іншага друкаванага СМІ, падпісцы на яго прымаюць дарослыя (бацькі, настаўнікі, бібліятэкары). І такі паказчык, як умоўная практычная «карыснасць» кантэнту дзіцячых друкаваных медыя, яго дыдактычная змястоўная напоўненасць, блізкасць да навучальнага працэсу, выхаваўчы патэнцыял, могуць станавіцца адным з важных аргументаў пры выбары дарослымі дзіцячых газет і часопісаў, якія, паводле Н. А. Фядотавай, абіраюць «гуманістычны спосаб рэалізацыі рэкрэацыйных функцый СМІ» [3, с. 135].

Гульня ў яе шматаспектных праявах з’яўляецца адным з вядучых відаў дзейнасці для малодшых школьнікаў. І выкарыстанне гульнёвага пачатку пры вытворчасці дзіцячага медыякантэнту ўяўляецца апраўданым

і мэтазгодным. Так, у дысертэцыйным даследаванні Г. Л. Капусціна падкрэслівае, што ў дзіцячым друку рэкрэацыйны складнік «можа паспяхова выражацца за кошт штучна змадэляванай рэальнасці, інструментам якой з'яўляецца гульня, і ажыццяўляцца з дапамогай гульнявых формаў, што строга суадносяцца з узроставай псіхалогіяй успрымання, інтэрактыўныя і валодаюць вялікім адукацыйным і развіццёвым патэнцыялам» [4, с. 19]. Вынікі праведзенага кантэнт-аналізу беларускай дзіцячай перыёдыкі сведчаць аб тым, што большасць з выяўленых рэкрэацыйных вучэбных заданняў, пабудаваных на аснове гульні, фармальна прадстаўлена ў выглядзе разнастайных тэкставых квэстаў, тэматычных крыжаванак, прадметных матэматычных і моўных шыфровак, рэбусаў, загадак і шарад, у якіх спалучаецца візуальна-графічны і вербальны спосабы прадстаўлення інфармацыі. Трэба адзначыць, што змястоўная адпаведнасць рэкрэацыйных заданняў вучэбным праграмам малодшай школы з'яўляецца абавязковай умовай іх фармулявання.

З аднаго боку, рэкрэацыйныя вучэбныя заданні звычайна тэматычна звязваюцца са зместам пэўнага тэкставага медыяматэрыялу, інфармацыйна пашыраюць яго, дазваляюць замацаваць атрыманыя веды, пракантраляваць іх усведамленне дзецьмі, аднак выконваюць факультатывную функцыю, не з'яўляюцца абавязковымі для выканання. Падобны падыход да выкарыстання рэкрэацыйных вучэбных заданняў у структуры дзіцячага перыядычнага выдання можна назіраць у беларускіх часопісах серыі «Рюкзачок» («Рюкзачок. Мир путешествий», «Рюкзачок. Весёлый зоопарк»). З другога боку, рэкрэацыйныя вучэбныя заданні могуць выступаць у ролі паўнаважных стрыжнявых структурных элементаў дзіцячага перыядычнага выдання, якія ідэйна адпавядаюць задуме ўсяго нумара, лагічна і змястоўна звязаны як з тэкставым кантэнтам, так і паміж сабой, уплечены ў наратывную медыябудову і з'яўляюцца абавязковымі для выканання, паколькі далейшае ўспрымання чытачом аповеду не ўяўляецца магчымым без інфармацыі, атрыманай падчас рашэння пэўнага задання. На падобным квэставым прынцыпе структуравання медыякантэнту ў кожным асобным нумары дзіцячага выдання будавалася серыя часопісаў для малодшых школьнікаў «Отличник».

Асобна трэба адзначыць з'рыстычную сутнасць рэкрэацыйных вучэбных заданняў, якія дазваляюць рэалізаваць прынцып «навучання як адкрыцця» [5, с. 18]. У якасці структурных і змястоўных элементаў

дзіцячага перыядычнага выдання рэкрэацыйныя вучэбныя заданні акрамя цікавага правядзення вольнага часу дазваляюць малодшым школьнікам у нязмушанай абстаноўцы не проста набыць і замацаваць, а самастойна вынайсці новыя веды, што стварае моцны падмурак для далейшага інтэлектуальнага самаўдасканалення дзяцей.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. *Прохоров Е. П.* Введение в теорию журналистики. М.: Аспект Пресс. 2007. 351 с.
2. *Харитонов С. В.* Жанрово-тематическое наполнение современной прессы для детей // Весті БДПУ. Сер. 1, Педагогіка. Псіхалогія. Філалогія. 2010. № 2 (64). С. 38–43.
3. *Федотова Н. А.* Рекреативные функции СМИ: содержание, структура и гуманистический потенциал // Вестник Московского университета. Сер. 10, Журналистика. 2010. № 1. С. 126–137.
4. *Капустина Г. Л.* Современная детская газета как тип издания: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10. Воронеж, 2014. 23 с.
5. *Король А. Д.* Секреты эвристического обучения: взгляд на мир другими глазами // Народная асвета. 2014. № 2. С. 17–20.